

מעריך שיעור מודולרי ליום הזכרון לציון אירועי שמחת תורה תשפ"ד

היכרות עם דמויות ממלחמת התקומה (חרבות ברזל) וסדנת כתיבה.

המטרה: זיכרון הנופלים

בעקבות חזרת החטופים האחרונים מאירועי שמחת תורה תשפ"ד

שותפות בכאב החטופים

מחורבן לתקומה ולנחמה

פתיחה משותפת לכל ההצעות:

לפזר אימוג'ים של רגשות על הרצפה (נמצא בנספחים). כל אחד לוקח אחד ומבטא דרכו את תחושותיו כלפי השנתיים האחרונות.

שאלה לשיח: מדוע אנו מציינים את יום השבעה באוקטובר האם לא די באזכרה פרטית לכל אחד מהחללים - כל חלל בתאריך שלו?

קשה מנשוא הכאב שאנו חווים בשנים אלה של מלחמת התקומה. פעמים רבות התחושה היא שאין באמת די במילים בשפה העברית ובמילים שעל לשוננו- כדי לתאר את עומק הכאב ואת הצער הרב של משפחות החללים, הפצועים והנפגעים הרבים. גם סבלם של משפחות החטופים והחטופים עצמם שהתענו בשבי. עם זאת ואולי דוקא בעקבות זאת, השמחה על חזרת החטופים-השבויים רבה מאוד.

1. הצעה ראשונה- הנר

להביא לכיתה נר/ות נשמה ולהדליק לזכר הנספים/ קרובי משפחה/ מכרים שנפלו.

שיתופים: מה יוצרת חווית הדלקת הנר/ות וההתבוננות?

לכתוב על פתק רגש/ות שעולה מתוך התבוננות. סבב שיתופים.

נשים לב שאש יוצרת תחושה "ממגנטת". התרוממות- רוח בצד שריפה וכאב.

דיון - מהי משמעות הדלקת נר בימי הזיכרון?

* אנו מדליקים נר זיכרון ואומרים תהילים ונוסחי תפילה שונים לעילוי נשמת הנפטר. עפ"י ההלכה יש בכך כפרה לנשמת הנפטר, בנוסף ללימוד תורה ונתינת צדקה לעילוי נשמתם.

* הנר הוא שם נרדף לאור "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ו, כג)

* שלהבת נר מרצדת יוצרת אווירה ייחודית. יש בה חזיון קסום המושך את המבט ומשקיט את הנפש. טקס הדלקת נר נשמה מסייע להתייחד עם המתים ולהתמודד עם הגעגוע והאובדן.

* ללהבה משמעויות רוחניות - "וידוע כי הנשמה נהנית בהדלקת הנרות והיא מתהלכת בעידוני ההוד והשמחה, ומתפשטת ומתרחבת מתוך הנאת האורה מפני שהיא חתיכת אור חצובה באור השכל, ומן הטעם הזה נמשכת אחר האור שהוא מינה אף על פי שהוא אור גופני והנשמה אור רוחני זך ופשוט, ועל כן המשילה שלמה ע"ה לנר, הוא שאמר (משלי כ, כז) נֵר ה' נשמת אדם" (רבינו בחיי, שמות כה לא).

* לאחר ההתבוננות בנר: לכתוב שיר זיכרון/ הנצחה בהשראת הנר ואיכויותיו, לדמות שהכרתי או ששמעתי עליה, תוך התבוננות בנר הדולק. מה הנר מספר לי על הדמות ומה עליי?

השיר של צור ארליך על ענר שפירא: <https://rotter.net/forum/scoops1/828619.shtml>

על ענר אליקים שפירא מ"ויקיפדיה":

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%A0%D7%A8_%D7%A9%D7%A4%D7%99%D7%A8%D7%90

באותו בית ספר- "הימלפרב" בירושלים- בו למד ענר, למדו גם בן זוסמן והרש גולדברג פולין הי"ד:

<https://www.kipa.co.il/%D7%97%D7%93%D7%A9%D7%95%D7%AA/1188497-0/>

כתבה וסרטון על בן זוסמן ומכתב שהשאיר

<https://www.mako.co.il/news-military/6361323ddea5a810/Article-a6afa6965295c81027.htm>

מידע על הרש גולדברג פולין:

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%94%D7%A8%D7%A9_%D7%92%D7%95%D7%9C%D7%93%D7%91%D7%A8%D7%92-%D7%A4%D7%95%D7%9C%D7%99%D7%9F

דברי אמו של הרש בלוויה:

<https://www.israelhayom.co.il/news/local/article/16372309>

(מודה על הזכות להיות אימו. מתארת את הרש, מתארת את הכאב העצום בידיעה שהוא חטוף, דברי חיזוק ובקשה מהקהילה- המשיכו לתמוך בנו)

2. הצעה שניה - קולאז' ציטוטי גבורה

להדפיס ולפזר על השולחן מבחר ציטוטים מהאוספים המצורפים. כל תלמיד מוזמן לבחור כ 4 - 6 ציטוטים שמדברים אל לבו. להשתמש בהם/ בחלקם בבסיס לשיר: להשלים את המשפט, להגיב אליו, להוסיף שורות לפניו או לאחריו, להשתמש בו ככותרת, וכו'.

אפשר להניח גם פתקים ריקים והתלמידים מוזמנים לצרף משפט שמוכר להם ומדבר אל ליבם.

chrome-extension://efaidnbmninnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bneiakiva.org.il/wp-content/uploads/2024/04/%D7%A0%D7%A1%D7%A4%D7%97-5-%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%98%D7%99-%D7%A0%D7%95%D7%A4%D7%9C%D7%99%D7%9D-%D7%97%D7%A8%D7%91%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%A8%D7%96%D7%9C-%D7%A8%D7%97%D7%9C%D7%99-%D7%A7%D7%A8%D7%9E%D7%A8.pdf

chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://meyda.education.gov.il/files/hemed/hakhel/Sentences.pdf

שירי סטיקרים: "דרישת שלום" / שלומי שבת

[https://www.youtube.com/watch?v=RDJmDWKOavo&list=RDRDJmDWKOavo&start_radio=](https://www.youtube.com/watch?v=RDJmDWKOavo&list=RDRDJmDWKOavo&start_radio=1)

1

שיח: מדוע הודפסו כל כך הרבה סטיקרים של משפטים? מה מיוחד בדרך ההנצחה הזו? האם יש משותף למשפטים השונים? האם כל אדם יש לו מילה ושורה משלו? ...
לסיום אפשר ליצור שיר קבוצתי קולקטיבי. כל תלמיד בוחר מילה עד 3 מילים ממשפט. קוראים בקול בסבב רצוף אפשר להתחיל במשפט: אני מאמין ב....
(מתאים גם עם השיר "אני מאמין" של אריאל הורוביץ)
את השיר המשותף ניתן לתלות בכיתה.

3. הצעה לעבודה עם שיר

המטרה: יצירת קירבה ריגשית לאנשים שאיבדו קרוב, או למי שחווה איזשהו אירוע פרידה במלחמה זו.

השיר "מנגד" / רחל: <https://benyehuda.org/read/3831>

השיר מתאר את הציפייה הדרוכה, תנועת הלב בין תקווה ליאוש. היקרה הדבר? בוא יבוא?
מה פשר המטאפורה- "חופים" ו "נחל אחד"? ומה אומר הארמז- "איש ונבו לו"?

השיר יכול להתאים לכל הנכספים בגעגוע אל אהובם בעת הזו. לכל המרגיש בודד ואין לו מי שיבוא.

שיר נוסף-

"השכם השכם בבוקר" / רחל שפירא <https://benyehuda.org/read/14508> :

השיר נכתב בעקבות מלחמת יום הכיפורים ב1973.

ש. מה הוא מתאר? במה זה דומה לימינו ובמה שונה? למי היית מקדיש את השיר, או שורה ממנו ומדוע?

פעילות זו אפשר לערוך עם שירים נוספים, כאלו שנכתבו בעבר ובמלחמה זו.

ונסיים בשירי תקווה:

1. אני מאמין/ אריאל הורביץ: <https://www.youtube.com/watch?v=3m5XoY186IU>

שאלות לשיח:

מהי הסופה שלך?

מה נותן כוח לך בשעות קשות?

מהו אותו ניגון ישן?

הצעה לכתיבה.

כיתבו בראש הדף: אני מאמין

והמשיכו .

2. שיר ללא כותרת / לוטם הורביץ

מהדמעות האלה

משהו יולד.

הוא מכרח.

משהו יקנס לנפש הפצועה

ויפתח.

אל תוך הלילה

עוד תעלה לבנה

עוד ישמע נגון עתיק

מאלפים שנה.

מהאפר הזה

מישהו עוד ימשך מכחול.

עוד יהפך מספד למחול.

ככה יעשה בעם

שהוא ארזה

והוא עוף חול

פזמון

(השיר מובא כאן באדיבות המשוררת לוטם ורקר ובאישורה)

ש. מהו אותו ניגון? מהו עוף חול ומדוע הדוברת משתמשת במטאפורה זו?

במדרש בראשית רבה (פרשה יט פסקה ה) מבואר שחווה לקחה מעץ הדעת והאכילה את הבהמה ואת החיה ואת העופות. והכל שמעו לה חוץ מעוף אחד ושמו חול. דבי רבי ינאי אומרים אלף שנה הוא חי (בזכות שלא

חטא) ובסוף אלף שנה אש יוצאה ממנו ושורפתו ומשתייר ממנו כביצה וחוזר ומגדל אברים וחי. רבי יודן ברבי שמעון אומר אלף שנים חי, ולבסוף אלף שנים גופו כלה וכנפיו מתמרטין ומשתייר בו כביצה וחוזר ומגדל אברים.

ובמדרש רבה לספר איוב (פרק כ"ט, פסוק י"ח): "כחול ארבה ימים" - "עוף ושמו חול ולא נקנסה (=נגזרה) עליו מיתה, שלא טעם מעץ הדעת ולבסוף אלף שנה מתחדש וחוזר לנערותו" רשי: "...ואינו מת לעולם"...

3. שירי תקוה שונים:

מצורף קובץ "שירי תקוה" שניתן לבצע איתם ובעקבותיהם פעילויות שונות: דיונים כיתתיים, תרגילי כתיבה ועוד. בקובץ עצמו יש הצעות אחדות וניתן לקיים כל פעילות אחרת.

נספח:

1. תמונות אימוג'ים- <https://bneiakiva.org.il/wp-content/uploads/2014/06/2.pdf>

2. קובץ "שירי תקוה" (כל כותרת היא קישור לשיר. יש ללחוץ על כותרות השירים).

